

**KATEDRA TEORIE KULTURY FILOZOFICKÉ FAKULTY
UNIVERZITY KARLOVY V PRAZE**

Autorka rigorózní práce: Mgr. Kristýna Titěrová
Název rigorózní práce: Kult Velké bohyně. Z kulturologického pohledu
Konzultant rigorózní práce: PhDr. Vladimír Czumalo, CSc.
Oponent rigorózní práce: PhDr. Martin Soukup, Ph.D.

POSUDEK OPONENTA RIGORÓZNÍ PRÁCE

Předložená rigorózní práce je teoretická analýza kultu Velké bohyně „jako archetypu a předobrazu všech ženských sakrálních postav“. Autorka si práci klade za cíl „alespoň nastínit rozsáhlý soubor ženských božstev, která se v dějinách vyskytovala a která vykazovala shodné prvky, zahrnuté do sféry ženské Velké bohyně“.

Autorka v úvodu práce konstatuje, že je vzhledem k rozsahu tématu nucena omezit popis ženských sakrálních postav jen na vybrané. Jsem toho názoru, že výběr byl proveden velmi citlivě. Do svého výběru zahrнула ženské sakrální postavy z evropského paleolitu a neolitu, starověké Mezopotámie, Sýrie, Palestiny, Egypta, Kréty, Řecka a Říma. Do výběru se dostaly indoevropské kmeny – Keltů, Germánů a Slovanů. V neposlední řadě věnuje pozornost také transformacím ženských sakrálních postav v judaismu a křesťanství. Výběr je tak reprezentativní vzhledem k sakrálním kořenům evropského kulturního okruhu. Téma autorka uchopila z několika perspektiv. Usiluje o identifikaci symbolických a mytických kořenů ženských sakrálních postav. Vedle toho věnuje pozornost některým teoretickým přístupům k otázce Velké bohyně. Konkrétně popisuje pokusy zpracovat téma z perspektivy psychoanalýzy (Sigmund Freud) a analytické psychologie (Carl Gustav Jung, Erich Neumann). Druhým akcentovaným teoretickým přístupem je koncept matriarchátu (Bachofen, Gimbutasová). Oceňuji, že věnovala pozornost dílu Bachofena, které je u nás dobře známé, ale také dílu Marije Gimbutasové, kterému je v české odborné literatuře věnováno jen málo pozornosti. V kapitole věnované matriarchátu si autorka klade otázku, zda je matriarchát

utopie. Ve své odpovědi se přiklání k názorům Marije Gimbutasové a je přesvědčena, že v paleolitu a neolitu existoval kult Velké bohyně. Argumentuje tím, že v kulturách paleolitu a neolitu byla ideová stránka kultury pevně svázána se sociální strukturou. Svůj názor opřela o předpoklad praktikování sympatetické magie. Teorii sympatetické magie do antropologie uvedl James G. Frazer; na jeho teorii se však v současných diskuzích vedených v antropologii náboženství navazuje jen výjimečně. Proto je vhodné, aby autorka více rozvedla tyto své argumenty. V závěru práce se autorka pokusila uvést téma Velké bohyně do kontextu genderových studií. V příslušných pasážích vytvořila originální klasifikaci vzorů ženského genderu, které pojmenovala podle čtyř bohyň: Eva (matka), Marie (světice), Ištar (svůdnice) a Lilit (čarodějnice). Autorka naznačuje, že Lilit je temným stínem Evy a Ištar protikladem Marie. Dále však tuto problematiku nerozvádí. Lze tedy provedené klasifikaci rozumět jako dvěma osám s dimenzemi Lilit – Eva a Ištar – Marie?

Obecně lze konstatovat, že rigorózní práce splňuje nároky kladené na práce tohoto typu. Má logickou strukturu a akcentuje kulturologické téma, které dosud nebylo v české odborné literatuře podobným způsobem uchopeno a zpracováno. Autorka pracovala s relevantní odbornou literaturou a práci vybavila odpovídajícím poznámkovým aparátem. Práce má interdisciplinární charakter a její zpracování tak můžeme označit za plně kulturologické. Práci jako celek považuji za kvalitní zpracování tématu.

Doporučuji k obhajobě

V Praze 24. 4. 2009

PhDr. Martin Soukup, Ph.D.